

TÜRKİYE’DE YÖNETİM FONKSİYONLARI AÇISINDAN ÖZEL GÜVENLİK HİZMETLERİNİN ÖRGÜTLENMESİ¹

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Naci EFE
Üsküdar Üniversitesi
mnaciefe@ekolgrup.com.tr

ÖZET

Türkiye’de özel güvenlik şirketlerinin sayısı hızla artarken, devletin fonksiyonları da artmaktadır. Ancak buna paralel olarak güvenlik sorunlarında bir azalma yaşanmamaktadır. Türkiye’de mevzuat ve personel yetersizliğinin yanı sıra eğitim, ekipman, özerklik ve denetim gibi konulardaki sorunlar nedeniyle insanlar güvenliklerinin sağlanması konusunda mücadele gücünü yitirmektedirler. Üstelik Türkiye’de bugüne kadar özel güvenlik olgusu üzerine yeterli sayıda inceleme yapılmamıştır. Bu çalışmada, Türkiye’de özel güvenlik hizmetlerinin sorunlarına cevap aranmaya çalışılmıştır. Yönetim ve güvenlik kavramından yola çıkılarak, yönetimin temel fonksiyonları içinde güvenlik hizmetlerinin özelleştirilmesi ve örgütlenmesi konularına değinilmiştir. Son olarak da özel güvenlik sisteminin faaliyet alanları, görev ve yetkileri ele alınarak ülkemizdeki özel güvenlik sisteminin sorunları ortaya çıkarılmıştır. Bütün bu konular, Türkiye’de yıllardır büyük kayıplara neden olan güvenlik hizmetlerindeki sorunların çözümüne ışık tutması açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Yönetim, Güvenlik, Özel Güvenlik, Güvenlik Hizmetleri

ACCORDING TO MANAGEMENT FUNCTIONS IN TURKEY, BE FORMED ORGANIZATION OF PRIVATE SECURITY SERVICES²

ABSTRACT

While the number of private security companies in Turkey increases rapidly, the functions of the state increases as well. In parallel with this, however, there is no decrease in security issues. In addition to the lack of legislation and personnel in Turkey, people are losing the power to struggle for their security due to problems such as education, equipment, autonomy and supervision. Moreover, there has not been enough research made about the phenomenon of private security in Turkey until now. In this study, the answer to the problems of private security services in Turkey has been sought. Based on the concept of management and security, the privatization and organization of security services have been mentioned within the main functions of management. Finally, issues of the private security system in our country have been raised by taking the areas, duties and authorities of the private security system into consideration. All these issues are important in order to shed light on the solution of the problems in security services that have caused great losses in Turkey for many years.

Keywords: Management, Security, Private Security, Security Services

¹Bu makale, yazarın 2009 yılında Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde hazırlamış olduğu “Türkiye’de Yönetim Fonksiyonları Açısından Özel Güvenlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi ve Bir Uygulama” adlı yüksek lisans tezinden yola çıkılarak üretilmiştir.

²This article is based on the author’s master’s thesis titled “According to Management Functions in Turkey, Be Formed Organization of Private Security Services” prepared at Beykent University Institute of Social Sciences in 2009.

تنظيم خدمات الأمن الخاص من الناحية الوظيفية في الإدارة في تركيا³

ا. مساعد د. محمد ناجي أفه
جامعة أوسكار
mnaciefe@ekolgrup.com.tr

ملخص

بينما يزداد عدد شركات الأمن الخاص في تركيا، تزداد وظائف الدولة أيضاً. ولكن بالتوازي مع هذا يوجد نقصان في مشاكل الأمن. يكافح الناس من أجل ضمان أمنهم بسبب المشاكل الموجودة في مواضيع مثل التعليم والمعدات والسيادة والرقابة بجانب عدم كفاية القوانين والموظفين في تركيا. غير انه لم تكن هناك أبحاث كافية عن مفهوم الأمن الخاص في تركيا حتى الآن. حاولنا في هذه الدراسة البحث عن أجوبة لمشاكل خدمات الأمن الخاص. بدءاً من مصطلح الإدارة والأمن، تم التطرق الى تخصيص وتنظيم خدمات الأمن في الوظائف الأساسية للإدارة. في النهاية تم اظهار مشاكل نظام الأمن الخاص في بلدنا بتناول مجال أنشطة نظام الأمن الخاص ومهامه ومسؤوليه. كل هذه المواضيع هامة كضوء لإيجاد حلول لمشاكل خدمات الأمن التي سببت خسائر كبيرة في تركيا على مدار السنين.

الكلمات الرئيسية: الإدارة، الأمن، الأمن الخاص، خدمات الأمن.

1. GİRİŞ

İnsanlar, şahsi güvenliklerinin sağlanması karşılığında devlete hak ve özgürlüklerinden feragat ederek bazı sorumluluklar yüklemişlerdir. Bu nedenle güvenlik konusu yüzyıllardır devletin en temel fonksiyonları arasında yer almıştır. İçinde bulunduğumuz yüzyılda teknoloji baş döndürücü bir hızla gelişirken, sanayileşme ve kentleşme de beraberinde bazı problemler doğurmuştur. Suç çeşitliliği ve suçların nitelikleri karşısında devletin mücadele gücü zayıf kalmıştır. Devletin yönetim fonksiyonlarındaki artışla birlikte, kamu düzeni ve güvenliği konusunda bazı zaafılar ortaya çıkmıştır.

Çalışmanın amacı, Türkiye’de güvenlik olgusunun gelişimine ve sorunlarına tarihsel ve sosyolojik boyutlarıyla bilimsel bir bakış getirmektir. Bu bakış, özel güvenlik sistemi şeklinde adlandırılan kavramın etraflıca değerlendirilmesini sağlayacaktır. Özellikle son yıllarda ülkemizde yaşanan terör olaylarının sivillerin bulunduğu ortamlarda daha sık meydana gelmesi göz önünde bulundurulduğunda, güvenlik kavramının irdelenmesi daha da önem kazanmaktadır.

Türkiye’de özel güvenlik şirketlerinin sayısındaki artış, hazırlanan birtakım düzenlemelerin yetersizliğinin önüne geçememiştir. Özel güvenlik sektörü, çalışmanın kapsamını belirlemektedir. Çalışmanın sağlayacağı fayda ise gün geçtikçe filizlenen güvenlik sorunlarında özel güvenlik sektörünün hangi boyuta payının olduğunu saptamak olacaktır. Böylelikle, yaşanan sorunların çözümü adına devletin ve özel güvenlik şirketlerinin farklı bakış açılarını benimsemesi mümkün olabilecektir.

2. YÖNETİM VE GÜVENLİK

Yönetim, bir grup insanı belirlenmiş amaçlara doğru yönlendirme, aralarında ki iş bölümü, iş birliği ve koordinasyonu sağlama çabalarının toplamıdır (Eren, 2003: 3). Yönetim bilimi ise idarenin kuruluş ve işleyişini inceleyen politika biliminin bir koludur. Konuları idare hukukunun konuları ile benzerlik gösterir. Fakat yönetim bilimi konuyu bir başka açıdan yönetimin temel fonksiyonlarını kullanarak değişik biçimde inceler (Dalay, 2001: 34).

Güvenlik ise hem psikolojik ve fizyolojik koşulları hem de onu başarmak ve sağlamak için amaçlanmış faaliyetleri içerir. Ansiklopedide ise kısaca şöyle tarif edilmektedir: Tehlikeden veya endişeden korunmak veya bu konularda özgür olmak (Fay, 1981: 22).

³ تم اعداد هذه المقالة انطلاقاً من بحث الماجستير الذي أعده الكاتب عام 2009 في معهد العلوم الاجتماعية بجامعة باي كانت، تحت عنوان " تنظيم خدمات الأمن الخاص من الناحية الوظيفية في الإدارة في تركيا وتطبيقه".

Günümüz toplumsal yapısı içinde ekonomik yapının gelişmesi, sanayi çağından uzay çağına geçiş sürecinde insanlığın güvenlik ihtiyacı, ilkel toplulukların güvenlik ihtiyacından çok daha fazladır. Bugün suçlar o kadar çok artmıştır ki bazı ülkelerde cinayetten ölenler, iki ülke arasında yapılan savaşta ölenlerden fazladır. Modern toplumların çelişkilerinin çokluğu suçların miktarını ve niteliğini artırmaktadır. Bu da devletin ve bireylerin etkili çözümler üretmesini zorunlu kılmıştır. Özel güvenlik denilen olgunun kaynağı, güvenlik konusunda devletin yetersiz kalması ve güvenliğin kapsamının genişlemesi neticesinde ortaya çıkmıştır.

2.1. Yönetimin Temel Fonksiyonları

Yönetim sürecini oluşturan fonksiyonlar, örgütün tüm basamaklardaki yönetim faaliyetlerinin özüdür. İşletme için bu fonksiyonlar işletmenin bütün faaliyetlerinde yerine getirilir. Yönetim fonksiyonları arasında çok yakın ilişkiler vardır (Efil, 1999: 74).

Yöneticiler; beşeri, fiziki ve bilgi kaynaklarını etkili bir biçimde birleştiren ve bu kaynakları örgüt amaçlarını başarmak için kullanan kişilerdir. Yöneticinin planlama, örgütleme, yönetme, koordinasyon ve kontrol sürecini gerçekleştirmek temel sorumluluğudur (Griffin, 2002: 8). Yöneticinin bu sorumlulukları, yönetimin temel fonksiyonları olarak tanımlanabilir.

2.2. Güvenlik Hizmetlerinin Özelleştirilmesi

Devlet, kamu düzenini ve güvenliğini sağlamak ve korumak zorundadır. Bu nedenle güvenlik hizmetleri, devletin asla ihmal etmemesi gereken bir faaliyettir. Devlet diğer bütün faaliyetlerini özel sektöre bıraksa bile güvenlik hizmetlerini bütünüyle devredemez. Bazı güvenlik hizmetleri özel sektör tarafından yapılacak türden değildir.

Özelleştirme konusu Türkiye'nin kanayan yarasıdır. Devlet güvenlik, eğitim, sağlık gibi temel fonksiyonlarının dışında özel sektörde yapılabilecek düzenlemeler konusunda gerekli adımları tam anlamıyla atabilmiş değildir. Ayrıca yanlış yerde, yanlış zamanda devletin küçülmesi adına yapılmaması gereken uygulamalar da yapılmaktadır. Kuşku yok ki eğitim, güvenlik, sağlık gibi devletin temel görevleri sayılan konularda devletin özel sektöre devretmesi gereken unsurlar vardır. Diğer aşamalardan geçmeden evvel devletin küçültülmesi adına işe buralardan başlanması, sorunun çözümünü kolaylaştırmak yerine daha da zorlaştıracaktır.

Özelleştirme, bir etkinlikte ya da üretimde devletin rolünü azaltma eylemi olarak tanımlanabilir. Özelleştirmede temel amaç, serbest piyasa ekonomisini güçlendirmek, hizmet kurumlarında etkinliği sağlamak kamunun kaynaklarını daha verimli kullanarak başka kamu birimlerine kanalize etmek olarak sayılabilir. Özelleştirme siyasi, ekonomik, idari ve toplumsal gerekçelere dayandırılmaktadır (Eryılmaz ve Eken, 1990: 56). Özelleştirmenin sağlayacağı en temel faydalardan biri; toplumun ihtiyaçlarının karşılanmasında sivil toplum kuruluşlarına, özel kişilere, aile kurumuna daha çok söz hakkı tanınacak olmasıdır. Özelleştirme hizmetin üretimi, finansmanı, yönetimi ve mülkiyeti gibi farklı alanlarda olmaktadır. Buna bağlı olarak işin türüne göre değişik özelleştirme metotları uygulanır (Eryılmaz ve Eken, 1990: 58). Özelleştirme sayesinde devlet, vergi alma gibi bir zorunluluğa başvurmadan veya borçlanmadan yeni kaynaklar elde etmektedir. Yani özelleştirme bir çeşit finansman modeli olarak da karşımıza çıkmaktadır.

Serbest piyasa ekonomisinin geliştiği ülkelerde, kamu hizmetlerini yürütme alternatifleri içerisinde bazı güvenlik hizmetlerinin özelleştirilmesi konusu da bulunmaktadır. Güvenlik hizmetlerinde özelleştirme hizmetin mülkiyetinde değil, daha çok hizmetin yönetimine ilişkin bir işlemdir. Güvenlik hizmetleri niteliği itibarıyla bütünüyle özel sektör tarafından yürütülmesi zor bir işlem olduğu için, devletin bu noktada bir ağırlığının olduğunu söyleyebiliriz.

Adalet, savunma ve güvenlik gibi hizmetler temel kamu hizmetleri arasında sayılır ve tamamıyla özelleştirilmesi söz konusu değildir. Ancak devlet bazı alanlarda kamu yaran görmekle birlikte bunları

uğraş konusu yapmayı, o alanda çalışmak isteyen bireylere ve topluluklara destek ve kolaylık sağlamayı tercih edebilir. Burada devletin kamuya yararlı özel girişimleri özendirme girişimleri söz konusudur.

Yaşanan tecrübeler, güvenlik hizmetlerinin özelleştirilmesinin maliyet ve kalite açısından önemli gelişmelere neden olduğunu göstermiştir. Bu da doğrudan özelleşmeden beklenen faydanın sağlanması anlamına gelmektedir. Özelleştirilmesi istenen hizmetin güvenlik hizmeti olması, birçok çelişkileri de beraberinde getirmektedir. Bu nedenle özelleştirme sürecinin işleyişinin temelinde bazı şüpheler yatmaktadır. Politik ve teknolojik yetersizlikler, rekabet sorunları, yerel otoriteler gibi nedenler bu şüpheleri artırmaktadır.

3. ÖZEL GÜVENLİK SİSTEMİ

3.1. Özel Güvenlik Sisteminin Faaliyet Alanları

Özel güvenlik sektörünün en yaygın faaliyet alanlarından biri, kişilerin ve malların korunup gözetilmesidir. Koruma görevleri, özel güvenlik sisteminin en geniş bölümünü oluşturmaktadır. Bu tip görevler endüstriyel, ticari ve müstakil binaların üniformalı veya üniformasız güvenlik görevlilerince korunmasını ifade eder. Bugün Türkiye’de özel güvenlik şirketi sahipleri yöneticileri ile farklı kurumların özel güvenlik birimi yöneticilerinin birçoğunun Türk Silahlı Kuvvetleri ve Emniyet Genel Müdürlüğü kökenli olması ilgi çekicidir.

ABD’de yapılan bir araştırmaya göre, insanlar ve kuruluşlar psikolojik olarak teknik cihazların yeterli olamayacağını düşünmekte ve bunun yerine koruma personelinin tercih etmektedirler. Özel mülkiyetin korunmasına ise daha çok teknolojik cihazlar kullanılmaktadır. Bunun nedeni ise özel mülkiyet koruma görevlilerinin daha masraflı olması, koruma elemanlarının yetersizliği ve silahsız olmasıdır (Fischer, 1987: 80)

Özel devriye hizmetleri, yaya veya araçla farklı konut veya arazilerin periyodik kontrollerini yapmak suretiyle sağlanır. Bu hizmetler büyük iş yeri ve konut sitelerinin kontrolü olabileceği gibi aynı kişiye ait farklı mülklerin kontrolü amacıyla da yapılabilir. Devriye hizmetleri, nokta hizmeti yapan bekçilerden farklı bir hizmet görür. Devriye hizmetlerinin amacı suçların engellenmesi ve suç işleme temayülünde olan suçluların caydırılmasıdır.

Değerli mallarını korumak isteyen veya riskleri azaltmak için bilgi almak isteyen birçok firma, polis yerine danışma servisleri alanında uzmanlaşmış özel güvenlik birimlerine başvurmaktadır. Her meslekte olduğu gibi burada da bir grup uzman görev yapmakta ve bilgilerini ücreti karşılığında isteyenlere sunmaktadır. Güvenlik danışmanı denen bu kişiler kişilere ya da şirketlere mallarını ya da kendilerini korumak için tavsiyelerde bulunmaktadır.

Risk yönetimi, riskleri önceden tahmin etme, mümkün olduğu kadar risklerden kaçınmayı planlama ve kaçınmanın imkânsızlaştığı yerde riski başka alana aktarma araştırma servislerinin işidir. Bu izlenen stratejinin amacı suçu önlemek değil, kaybı önlemektir. Günümüzde özel güvenlik acentelerinin, suçu bulma fonksiyonları terk ederek daha çok malı korumaya yöneldikleri, aynı zamanda polis güçlerinin de devriye fonksiyonlarını bırakarak suçun bulunmasına gittikçe daha çok önem verdikleri görülmektedir.

Araştırma servisleri, merkezi alarm sistemleri, korunması gereken yere veya bölgeye alarm cihazları yerleştirilerek alarm tablosu vasıtasıyla takip etmeyi ve gerekli durumlarda bölgeye güvenlik elemanı göndererek sorunun çözülmesini sağlar. Bazı ülkelerde alarm sistemleri, merkezi alarm sistemini kuran özel güvenlik şirketine değil resmi güvenlik birimlerine bağlıdır. Alarm aktarıcı sistemler öncelikle polisi durumdan haberdar ederek müdahale edilmesini sağlamaktadırlar (Madden, 1992: 77).

Ulaşım güvenlik hizmetleri alanında özel güvenlik hizmetlerinin gelişmesi, havayolu taşımacılığında terörist faaliyetlerinin ve uçak kaçırma olaylarının artması sonucu olmuştur. Dünyada ülkelerin çoğu

havaalanı, liman tren istasyonu gibi özel durumu bulunan ve terörist faaliyetlerin açık hedeflerinde olan yerleri özel güvenlik birimleriyle korumaktadır. Bu kendi bünyelerindeki güvenlik birimleri olduğu gibi, özel güvenlik şirketlerinden de yararlanmaktadırlar. Bu gibi yerlerde polisin fazla bir fonksiyonu bulunmamaktadır.

Son olarak; zırhlı araç servisleri ise para, değerli eşya, endüstriyel değeri yüksek mallar ve işverence istenen diğer malzemelerin bir yerden diğer bir yere güvenlik içinde taşınmasını sağlar. Bugüne kadar bu servislerin en yaygın kullanımı para ve paraya çevrilebilir evrakların taşınmasından oluşmaktadır. Maaşlar, hâsılatlar ve diğer nakitler zırhlı taşıma servislerinin belkemiğidir.

3.2. Özel Güvenlik Teşkilatı Görev ve Yetkileri

Özel güvenlik teşkilatının görev alanı, ilgili kuruluşun il dâhilindeki görev sahasıdır. Özel güvenlik teşkilatının görev alanı, il koordinasyon kurulu tarafından gerekli görüldüğünde, görevin devamlılığı ve maksadı da dikkate alınarak, genişletilebilir veya daraltılabilir. İl koordinasyon kurulu bu kararını, kuruluşun bulunduğu yeri bizzat görme şartıyla verir.

Özel güvenlik elemanının görevini; yasa, yönetmelik ve bağlı olduğu kurumun yapısına ve çalışmasına dayalı hukuki mevzuatı istikametinde, yetkili amirlerinin yap dediğini yapmak, yapma dediğini yapmamak şeklinde tanımlamak mümkündür. Özel güvenlikçinin hizmeti, mutlaka göreviyle ilgili olmalıdır. Özel güvenlik personelinin suç öncesi ve suç sonrası durumlara göre görevlerini; olayları önleme ve bastırma, idari ve önleyici hizmetlerle ilgili görevleri olarak üç başlık altında toplayabiliriz.

Her özel güvenlik personeli, göreviyle ilgili olarak, üstüne düşeni öğrenmeye ve öğrendiğini de yerinde ve zamanında uygulamaya mecburdur. Kendisinden beklenen görevlerini yapabilmek için mesleki bilgi, yüksek ahlak ve kuvvetli maneviyata sahip olmalıdır.

Özel güvenlik elemanı, bağlı olduğu kuruluşun malını ve kuruluşta çalışanların canını korumakla görevlidir. Bu genel tanımlamadan da anlaşılacağı üzere, özel güvenlik personelinin temel görevi çalıştığı kurumun düzenini, güvenliğini sağlamak, görev sahasında huzuru bozanları ve saldırganca davrananları gerekirse zor kullanarak etkisiz hâle getirmek. Özel güvenlik teşkilatı mensupları kuruluş sahasında belirtilen işlevlerini, uygulayacağı önleyici hizmetlerle gerçekleştirir.

3.3. Türkiye’de Özel Güvenlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi

Özel güvenliğin bütünüyle kâr amacına yönelik olduğunu söylemek de mümkün değildir. Birçok havaalanı, hastane ve okul kâr amacı gütmeksizin özel güvenlik kuvveti çalıştırmaktadır. Günümüzde güvenlik hizmetleri askeri kuvvetler, kamu güvenlik güçleri, ilgili bireyler ve organizasyonlar ya da organize özel teşebbüsler sayesinde sağlanabilmektedir.

Profesyonel güvenlik kuruluşları seslerini, dergi ve kitaplardan oluşan yayınlarla duyurmakta, üniversite ve yüksekokul seviyesindeki eğitim programlarıyla geleceğe yönetmektedir. Özel güvenlik endüstrisi, iyi hizmet karşılığında iyi ücret kazanıldığının farkına varmıştır. Bunun için pahalı programlara para ödemekten sakınmamaktadır. Eğitimsiz, düzensiz, düşük ücretle yapılan işten sadece kar etmek düşüncesi ile ucuz çözümlere yönelen firmalar, etkin bir hizmet verememekte ve itibar görmemektedir. Bunun sonucu, ya tamamen profesyonelleşerek kurumlarını iyileştirmekte ya da hayatlarına son vermektedirler.

3.3.1. Özel Güvenlik Hizmetleri

Özel güvenlik hizmetleri genelde üç şekilde yürütülmektedir.

- **Firmanın kendi içinde oluşturduğu özel güvenlik birimi (Proprietary):** Özel güvenlik birimi personeli şirketin kendi personeli olup, şirket personeli bir güvenlik müdürüne bağlı olarak çalışır ve ücretini kurumundan alır.
- **Kiralayan tarafından kontrol edilen ve yönetilen özel bir güvenlik şirketinden sağlanmış olan güvenlik görevlileri (Inhouse):** Burada bir işgücü kiralaması söz konusudur. Güvenlik hizmetinden yararlanmak isteyen şirket, özel bir güvenlik şirketinden güvenlik personeli kiralar ve ihtiyacı olan güvenlik hizmetinin istediği gibi yürütülmesini sağlar.
- **Hizmet talep eden firmanın belli bir ücret karşılığında özel güvenlik firması ile anlaşması (Contact Service):** Bu tip hizmet şeklinde, kontrol ve yönetim tamamen özel güvenlik firmasının yetkisindedir. Hizmeti talep eden firmanın güvenlik ihtiyacının karşılanması, özel güvenlik firması anlaşmaları ve taahhütleri ölçüsünde sorumludur.

Özel güvenlik şirketleri, güvenlik hizmeti üretmek amacıyla özel kişi ve kuruluşlar tarafından kâr amacına yönelik olarak kurulurlar ve bu hizmetleri talep üzerine ihtiyaç sahiplerine sunarlar. Özel güvenlik birimi ise, kamu ya da özel kuruluşların bünyelerinde güvenliği sağlamak amacıyla kurdukları ünitelerdir.

Ancak özel güvenlik sistemlerinin yapısında belirli bir standardizasyona gitmek oldukça güç görünmektedir. Çünkü ülkeden ülkeye değiştiği gibi, aynı ülkenin değişik yörelerinde de uygulamalar farklı olabilmektedir. Aynı iş kolunun farklı firmalarında bile, uygulamalar başka türlü olabilmektedir. Bu farklılıkların yasal düzenlemelerden kaynaklandığı unutulmamalıdır.

3.3.2. Özel Güvenlik Şirketleri

Özel güvenlik şirketleri üç kategoride açıklanabilir:

- **Maddesel ve Mekanik Hizmetler Sunan Şirketler:** Kilitler, kasalar kuvvetli ve muhkem yapılar, kepenkler, güvenlik camları, tel örgü, araç güvenlik sistemleri gibi işlemleri sağlayan firmalar bu kapsama girer.
- **Elektrik ve Elektronik Hizmetleri Sunan Şirketler:** Alarm sistemleri dedektörler, kapalı devre TV sistemleri, kontrol panelleri, hareketli video kameralar, giriş kodlu kart sistemi, elektronik açma kapama devreleri, duman ve yangın detektörleri gibi sistemleri üreten, ihtiyacı olanlara pazarlayan ve montajını yapan firmalar bu sınıfa girmektedir.
- **Fiziki Koruma Hizmetleri Sunan Şirketler:** Devriye sistemi, para nakil işlemleri alarm durumunda ilk müdahale birimleri, uzaktan kontrol sistemlerinin yürütülmesi, araştırma ve danışma servisleri güvenlikte insan unsurunun kullanıldığı bütün birimlerdeki ihtiyaçları karşılayan firmalar bu şekilde sınıflandırılabilir.

Özel güvenlik birimi güvenlik ve koruma müdürü ile yeteri kadar müdür yardımcısı grup şefleri ve koruma görevlilerinden oluşur. Özel güvenlik birimi, kurulacak kuruluşun büyüklüğü ve taşıdığı özelliklere göre değişir. Özel güvenlik biriminin görev alanı, bağlı bulunduğu kuruluşun yerleşim alanı ile sınırlı tutulmuştur. Özel güvenlik birimi personelinin görev ve yetkileri, kanun ve yönetmeliklerle belirlenmiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere kamu kurumlarında hiyerarşik basamaklar daha fazladır. Özel sektör kuruluşlarında ise yatay bir örgütlenme modeli seçilerek bu hiyerarşi basamakları azaltılmıştır.

4. GÜVENLİK SİSTEMİNİN SORUNLARI

Ülkemizde genel ve özel kolluk arasındaki görev alanı kesin olarak saptanamamıştır. Bazı kolluk görevlerinin yerine getirilmesinde belirli kuruluşlar yükümlü tutulmuşlar, ancak bu görevleri yerine getirecek kolluk kuvvetlerinin kuruluşu ile görev ve yetkileri yasal olarak belirlenememiştir. Özel

kolluğun genel kolluğun görevlerini üstlendiği durumlar görüldüğü gibi, o kadar görev yoğunluğu arasında çoğu kez genel kolluk, özel kolluk görevlerini de üstlenmiş durumdadır.

Örgütlenme bakımından güvenlik hizmetlerinin gösterdiği mevcut yapı, özellikle özel kolluk alanında yoktur. Ülkemizde özel kolluk alanında belirli bir standardizasyona gidilememiş, karmaşık ve dağınık bir yapıya dönüştürülmüştür. Gelişmiş ülkelerdeki özel kolluk görevlerinin aksine kamu kolluğuna bağımlı bir birim hâline getirilmiştir.

Güvenlik güçlerine görevi ile ilgili doğrudan ilişkili olamayan işlerin verilmesi ana fonksiyonlarını aksatmaktadır. Ülkemizde bugün tebligat, ruhsat, vatandaşlık, pasaport, trafik tescil gibi hizmetlere boğulan polis ana görevi olan kamu düzenini sağlama ve koruma görevini istenilen ölçüde yerine getirmemektedir. Polis sadece tebligat yapar hâle gelmiştir. Polis görevi olmadığı hâlde bankaların borç-alacak işleriyle uğraşmaktadır.

Mevcut personel eğitim politikasıyla yeterli personel temini zordur. Mevcut sistemde polis olmak için başvuran aday sayısı da yetersizdir. Bu nedenle istenilen vasıflara haiz personel seçimi yapılamamaktadır. Bunun nedeni ise TV ve basın yoluyla tanıtıcı, hizmete çekici yoğun bir reklam kuşağı oluşturulamamasıdır.

Ülkemizde güvenlik hizmetleri konusunda personele verilen eğitim kısa, teorik ve yetersizdir. Bu nedenle görev konusunda birçok sorunlar doğmaktadır. Görev ve yetki sınırının ne olduğunu bilmeyen bir güvenlik görevlisi, hizmet anında ya çekimser kalmakta ya da saldırgan bir tutum içerisine girerek, kişi hak ve özgürlüklerini kısıtlama yolunu seçmektedir. Bu da güvenlik güçlerinin saygınlığına gölge düşürmektedir. Başka bir deyişle güvenlik personelinin büyük eksikliği olan eğitim sorununun çözümlenebilmesi için sistemli bir eğitim programı uygulanamamakta, işin dış görüntü ve merasim boyutu ile ilgilenilmektedir.

Ülkemizde güvenlik örgütlerinde görevli sayısı birimlere dağıtılan araç-gereç, birimlerde kullanılan teknoloji ve başka olanaklar her yerde yeterli düzeyde olmadığından polisin kamusal ilişkileri birimin bunlara sahip olup olmadığına göre farklılık göstermektedir (Dündar, 1984: 94). Personelin görevlerinin belirlenmesinde araç-gereç ve başka olanakların hizmet yerlerine göre dağıtılmalarında nesnel ölçütler kullanılmamaktadır. Değişen yönetimlere göre uygulamaların da sürekli farklılık arz etmesi hizmetlerin verimini düşürmektedir.

Güvenlik hizmetlerinin esas amacı, suçların oluşmasında önce önlenmesidir. Bu nedenle önleyici kolluk görevlerine daha çok önem verilmelidir. Çünkü bu durumda hem toplumsal barış sağlanır, hem de bireylerin zarar görmesi önlenir. Ülkemizde özellikle büyük kentlerimizde belirli yerleşim alanlarında polis merkezleri kurulması yerine semt karakollarının oluşturulması tercih edilmektedir. Söz konusu örgütlenme modelinde personel ve araç yetersizliğinden dolayı çok sayıda mobil ekipler çıkarılamamakta, böylece istenilen ölçüde önleyici kolluk hizmetleri sağlanamamaktadır.

Güvenlik örgütlerinin aşırı merkeziyetçi bir zihniyet ile yönetilmesi hizmetin süratli verimli yürütülmesini zorlaştırmaktadır. Ancak üniter devlet yapımızda güvenlik hizmetlerinin il düzeyinde örgütlenmesinin bazı sakıncalar doğurabileceğini de düşünmek gerekir. Bu sorun anayasa gereği illerde valilere tanınan yetki genişliği ilkesinin daha etkin olarak uygulanması ile asgari düzeye indirilmeye çalışılmalıdır. Yapılması gereken, yerel düzeydeki bazı güvenlik hizmetlerinin özelleştirilmesi, bazı kuruluşlara ve yerel yönetimlere bazı hizmetler için polis gücünde kolluk birimleri oluşturma yetkisi tanınmasıdır.

Bazı kolluk görevleri özellikle itibarıyla uzmanlık ister. Profesyonelleşmemiş ve uzmanlaşmamış personelle hizmetlerin etkin yürütülmesi mümkün olamaz. Bu nedenle yeterli sayıda uzman personel yetiştirmekle birlikte, yetişmiş uzman personelin görev alanının çok önemli bir gerekçe olmadan değiştirilmemesi gerekir. Ülkemizde jandarma örgütü kolluk hizmetlerini meslekte uzmanlaşmamış geçici olarak istihdam edilen eğitimsiz jandarma örgütünde askeri görevler ağır bastığından kolluk hizmetleri ikinci plana itilmiştir. Bu durum hizmete olumsuz yönde etkilemektedir.

Türk güvenlik kuruluşlarının en önemli sorunlarından biri de denetim mekanizmasına işlerlik kazandıramamış olmalarıdır. Denetim iller düzeyinde yeterince uygulanamamakta, deneticiler hataları düzeltici rol oynayacakları yerde, salt kusur bulma amacına yönelmektedir. Ayrıca ödüllendirme ve terfi sistemi aksamakta, kıdem ve liyakat yerine çoğu kez siyasi ve kişisel kayırcılık ön plana çıkmaktadır. Bazı politikacılar disiplinsiz ve başarısız bazı emniyet mensuplarına arka çıkmakta, atamalarda kimi emniyet mensuplarının lehinde, kimilerinin aleyhinde politik nüfuzlarını kullanmaktadırlar. Kısaca, örgütün dinamik ögesini oluşturan personel rasyonel bir şekilde değerlendirilememektedir. Bu nedenle örgütte etkinliği sağlamak için personel değerlendirilmesinde çağdaş yaklaşımlara ihtiyaç duyulmaktadır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmadan çıkan sonuç, başta yönetim ve güvenlik kavramlarının irdelenmesinin sorunların çözümü adına önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Kavramlar irdelenirken güvenlik sorunlarında özel güvenlik sektörünün payı değerlendirilmiş, bu bağlamda özel güvenlik sisteminin faaliyet alanları, teşkilatın görev ve yetkileri, örgütlenmenin genel yapısı ele alınmıştır. Öte yandan, güvenlik hizmetlerinin özelleştirilmesinin doğurduğu avantajlar ve çelişkiler ortaya konmuştur.

Türkiye’de özel güvenliğin yeterince gelişmemesi çoğunlukla Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK), Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT), Genel Kolluk Örgütleri ve Özel Kolluk Örgütleri’nden kaynaklanmaktadır. Özellikle metropollerde suçların sürekli artış göstermesi ve resmi güvenlik birimlerinin suçla mücadelede sayısal ve nitelik olarak yetersizliği karşısında, gelişmiş ülkeler özel güvenlik sistemini geliştirmişler ve suçla mücadelede olumlu neticeler almışlardır. Bugün dünyanın pek çok ülkesinde özel güvenlik sistemi uygulamaları hızla yaygınlaşmakta, özel güvenlik sistemi sürekli olarak geliştirilmektedir. Ülkemizde de özel güvenlik sisteminin uygulanması, artan güvenlik ihtiyacının karşılanması açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle sistemin iyi tanımlanması ve tahlil edilmesi zorunludur.

Yönetim kavramının özünde planlama, örgütlenme, yöneltme, koordinasyon ve kontrol gibi süreçler vardır. Bu süreçlerin sorumluluğunu üstlenen devlet de güvenlik hizmetlerinin tamamını özel sektöre devredememektedir. Yine de devlet, özel sektörde yapabileceği düzenlemeler konusunda gerekli adımları atabilmiş değildir. Başta eğitim ve sağlık gibi görevler olmak üzere pek çok görevi özel sektöre devretme zorunluluğuna sahip olan ve bu konularda zaten büyük adımlar atan devlet, güvenlik konusunda da aynı adımları atmak durumundadır. Bu sayede serbest piyasa ekonomisi güçlenecek, hizmet kurumlarında etkinlik artacak, yeni finansman modelleri oluşturulabilecektir. Hepsinden önemlisi de güvenlik sorununun önüne geçilebilecektir.

Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de kolluk alanında belli bir standart benimsenmelidir. Bugün karmaşık ve dağınık yapıda olan kolluk alanı, yerine getirilmesi gereken görevlerin önündeki en büyük engellerden biridir. Bu engeller en çok da polislerde belirgin bir biçimde görülmektedir. Polisler, asli görevlerini yerine getirmekle yükümlüken ruhsat, vatandaşlık, trafik tescil gibi birtakım işleri yapmak durumundadır. Kolluk alanında standartların belirlenmesi gerektiği gibi eğitim konusunda da bazı atılımlar yapılmalıdır. Görev ve yetki sınırının ne olduğunu bilmeyen bir güvenlik görevlisi çoğunlukla problemlerin karşısında pasif kalmakta, bazen de kişilerin hak ve özgürlüklerini kasten kısıtlamaktadır. Bütün bunların yanında araç-gereç konusundaki eksiklikler, merkeziyetçi zihniyet ve denetim mekanizmasındaki aksaklıklar da güvenlik alanındaki sorunların kaynağını oluşturmaktadır.

KAYNAKÇA

Dalay, İ. (2001). *Yönetim ve Organizasyon İlkeleri Teoriler ve Stratejiler*. Adapazarı: Sakarya Üniversitesi Yayınları.

Dündar, N. (1984). Polislin Kamusal İlişkileri. *Amme İdaresi Dergisi*, 17, 3.

- Efil, İ. (1999). *İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon*. İstanbul: Alfa Basım Yayım.
- Eren, E. (2003). *Yönetim ve Organizasyon (Çağdaş ve Küresel Yaklaşımlar)*. İstanbul: Beta Yayın Yayım. 6. Baskı.
- Eryılmaz, B. ve Eken, M. (1990). Mahalli İdarelerde Özelleştirme Politika ve Uygulamaları. *Türk İdare Dergisi*, 389.
- Fay, J. F. (1981). “*Encyclopedia of Security Management*” <https://www.amazon.com/Encyclopedia-Security-Management-Second-John/dp/0123708605>, (Erişim Tarihi: 26.03.2018)
- Fischer, R. J. (1987). *Introduction to Security*. USA: Butterworth Publishers.
- Griffin, R. W. (2002). *Management*. Boston: Houghton Mifflin Company. 7. Baskı.
- Madden, K. (1992). *Guard Control System of Austrian*. England: Guarding Software.